

DISSERTATIO VI.

De divinis decretis circa actus peccaminosos.

Fam supra Dissertatione secunda late explicuimus per quod decretum, & sub qua tendentia Deus ad actus turpes concurrat: solum igitur hic contra Thomistas, certandum, & querendum: an Deus ad peccatum concurrat per decretum efficax prædefinitivum ipsius, quoad materiale? Quoad formale enim de fide est, tale decretum prædefinitivum non dari, & quamvis de hac controversia aliqua, tractatu de scientia media, dissert. 2. sect. 5. dixerimus, nunc ex professo exagitanda est.

SECTIO I.

An Deus possit efficaciter prædefinire materiale peccati?

UNum ex difficillimis argumentis contra prædeterminationem extrinsecam Thomistarum consistentem in decreto efficaciter, & antecedenter prædefinitivo actus liberi creati, hoc est: Deus ratione dominij causæ primæ, & universalissimæ supra creaturas, & ratione subjectionis earum, debet omnes actus liberos creatos efficaciter prædefinire, seu prædeterminare: ergo & actus turpes; sed eo ipso, contra fidem, erit author, & causa per se eorum, nam Deus est author, & causa per se illius, quod efficaciter prædefinit, & prædeterminat: ergo

ergo ne hæc blasphemia dicatur, terendum est, Deum non prædefinire efficaciter omnes omnino actus liberos creatos.

Atque hoc quidem argumentum usque adeo Thomistas urget, ut Sumel, 1. 2. quæst. 79. art. 2. disput. 3. conclusione 2. & aibi, negans prædeterminationem Dei ad actus pravos, oppositam sententiam non renuerit vocare, *suspectam in fide*; Magistri autem Vincentius, & Araujo ex Thomistarum primoribus, apud Patrem Anatum, de scientia media, disput. 4. Cap. 4. §. 3. asseruerint, *esse contrariam rationi, indignamque Divo Thoma*, atque id noviter dixere Campanella, & Joseph de vita, Verdunusque eam appellet *impiam, & blasphemam*: eademque sentiant plures ex prædeterminatoribus, apud Ruiz de voluntate disput. 27. Quas Thomistarum contra Thomistas censuras, hic nos tantum narrativè proponimus, ut argumenti difficultas innotescat.

Verum quia horum Thomistarum opinio manifestam continet inconsequentiam, cum ratio causæ primæ, & universalissimæ, supremique dominij, & subjectionis creaturarum æquè militet in actibus honestis, & in turpibus: aliam viam communiter arripuere Thomistæ dicentes: Deum efficaciter antecedenter prædefinire, & prædeterminare actus turpes, non quidem quoad *formale*, sed tantum quoad *materiale* eorum, indeque deducunt, nostrum argumentum ruere, nam cum Deus non prædeterminet formale, quod est malum in peccato, sed solum materia-

le, quod est quid bonum, non sequitur, esse auctorem, & causam per se mali, sed boni solius, aut saltem non mali.

Ut autem hæc doctrina intelligatur, præmittendum est: quod materiale peccati est ipsa entitas physica actus, seu quidquid entis realis in actu est: formale vero est ipsa malitia, seu difformitas, qua tanquam forma actus redditur moraliter malus. Deinde materiale dividunt in materiale *materialiter* sumptum, & est ipsum esse actus, qui liber est specificativè: & in materiale *formaliter* sumptum, quod est ipsum esse actus reduplicativè, prout liberum, continensque omnia ad libertatem requisita. Hoc etiam materiale formaliter sumptum accipiunt dupliciter: primo: *specificativè* pro materiali, quod fundat formale malitiæ. Secundo *reduplicativè* pro materiali, ut fundante formale malitiæ.

Ex his divisionibus duo statuunt: Primum est, Deum prædeterminare ad materiale peccati, non solum materialiter, verum etiam formaliter sumptum; quia Deus prædeterminat ad entitatem physicam actus turpis prout liberam, seu prout non præscindentem à libertate, qualiter est fundamentum malitiæ, nam si à libertate præscindatur, malitia formalis in actu non intelligeretur. Secundum est, Deum prædeterminare ad materiale peccati *formaliter* sumptum primo modo ex explicatis, nimirum *specificativè*; non secundo modo, scilicet *reduplicativè*: dedecet enim sanctitatem Dei, non solum esse Deum causam propriè talem formalis peccati, sed

sed etiam fundamenti malitiæ *reduplicativè* sumpti, ut *fundamentum* est. Sic intellectis terminis.

Nostra conclusio est cum omnibus nostris, & Scotistis ex Scoto in 2. dissert. 37. §. *ad solutionem* contra Thomistas: Deus non potest efficaciter antecedenter prædefinire, seu prædeterminare actum turpem, quoad materiale ipsius. Hæc conclusio, utpote gravissima, probanda est ab autoritate, ex Scripturis, Tridentino, & Patribus, & etiam à ratione ex causalitate per se in peccatum, & ex oppositione prædeterminationis, quoad materiale cum natura permissionis, & prohibitionis. Probatur igitur ex Scriptura: nam Isaia, Capit. 30. dicit Deus: *va filij deservores, dicit Dominus, ut faceretis consilium, & non ex me, ut adderetur peccatum super peccatum: Capit. 43. verumtamen servire me fecisti in peccatis tuis.*

Item Matth. 13. *nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania? Inimicus homo hoc fecit: ac demum prima Ioannis Capit. 2. dicitur: concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ, non ex Patre, sed ex mundo est. Ex quibus sic primo: non potest dici absolute consilium malum non esse ex Deo, quando tota entitas physica consilij mali ex Deo est; sed per vos tota entitas physica consilij mali ex Deo est: ergo non potest dici consilium malum absolute non esse ex Deo, contra Scripturam. Ex secundo sic: si vera esset sententia Thomistarum potius creatura deberet conqueri de Deo pro servitute peccati, quam Deus de creatura; sed*

sed hoc est absurdum : ergo ea sententiâ non est vera.

Probatur major : Deus absque ulla prævia determinatione alterius superioris, cui non posset resistere, determinaret creaturam ad materiale, quod est fundamentum inleparabile malitiæ, & creatura se determinaret ad peccatum post determinationem superioris, cui non potest resistere : ergo potius deberet conqueri de Deo, quam Deus de illa ; potius enim Deus faceret eam servire peccatis, quam illa Deum. Aliter : ideo Deus conqueritur de creatura, quod faciat illum servire in peccatis suis, quia creatura libere se determinat ad materiale peccati consequenter ad determinationem Dei positivè concurrentis ad illud ; sed Deus libere determinat materiale peccati antecedenter ad determinationem creaturæ concurrentis positivè ad illud : ergo potius debet creatura conqueri de Deo pro servitute peccati, quam deus de creatura, cum determinatio antecedens fortius fundamentum querelæ, quam consequens, ut ex terminis constat.

Ex tertio, sic : semen inseparabile à fructu malo, non potest esse semen bonum ; sed Paterfamilias seminavit semen bonum : ergo non seminavit semen inseparabile à fructu malo ; sed tale semen est materiale peccati : ergo Deus non seminat, seu causat materiale peccati ; alioqui quomodo mirarentur homines, nata zizania, si seminatum fuisset semen cum zizanijs connexum ? Ex quarto, sic : concupiscentia carnis, & oculorum, ac superbia vitæ non sunt

sunt ex Patre, sed ex mundo ; sed talis concupiscentia, & superbia non solum sunt formale actionis prævæ, sed etiam materiale : ergo materiale actionis prævæ, non ex Patre, sed ex mundo est.

Probatur jam conclusio ex Tridentino, quod damnans, sess. 6. Calvinum, Theodorum, Bezam, Melanctonem, aliosque Sectarios, ait canone 6 : *si quis dixerit, non esse in potestate hominis vias suas malas facere, sed mala opera ita ut bona Deum operari, non permissivè solum, sed etiam propriè, & per se, adeo ut sit proprium ejus opus non minus proditio Judæ, quam vocatio Pauli, anathema sit.* Ex quo (præter alias ponderationes, exempli gratia, quia consilium definit, Deum non causare propriè, & per se malum opus, quod non potest intelligi de sola malitia, nam hæc sola non est malum opus, sicut album non est sola albedo : & quia proditio Judæ, quam affert pro exemplo non est solum formale proditionis, sed etiam ipsa proditionis entitas.)

Hoc, tanè difficile, argumentum eruitur : consilium damnavit hos Hæreticos, quia juxta eorum sectam, constituebatur Deus causa per se, & author peccati ; sed ipsi non dicebant, imò expressè negabant, Deum esse authorem malitiæ peccati, & tantum asserabant, causare per se physicam entitatem, seu materiale peccati ; ergo juxta consilium hoc sufficit, ut Deus constituitur causa per se, & author peccati, ac per consequens nequit materiale peccati efficaciter prædefinire. Major hujus syllogismi manifesta est.

est. Minor constabit, productis aliquibus ex plurimis horum hæreticorum testimonijs, quæ affert Cardinalis Bellarminus, tom. 4. controversiarum, lib. 2. de amissione gratiæ, & statu peccati, Cap. 3.

Etenim Calvinus in Epistolam ad Romanos 1. ait: *peccati causam à Deo non provenisse; & in Matthæum Capit. 23. Deum, mali authorem non debere appellari.* Clariusque loquitur lib. de prædestinatione, pagina 994. editionis Genevensis, anni 1552. inquit: *quatenus mala sunt, quæ malo animo perpetrant homines, Deo minime place-re, fateor, ubi nota ly quatenus mala sunt: in quibus exprimit, fateri se, Deum non prædeterminare ad mala, ut mala, nimirum ad formale malitiæ, quamvis alibi concedat prædeterminare ad physicam entitatem. Nec minus clarè procedit impius Beza aphorismo 8. dicens: non sequitur ex istis ulla istarum blasphemiarum, nempe, vel Deum esse authorem peccati, sive delectari iniquitate, aut etiam velle iniquitatem, vel satanam, aut homines male agendo obedire Deo, aut quatenus male agunt, facere quod Deus vult.*

Dicta vero confirmat aphorismo 19. inquit: *quidquid agit Deus bonum est, cum à summo bono nil possit mali proficisci, omnia autem efficit: omnia igitur bona sunt, quatenus à Deo efficiuntur, & discrimen illud boni, & mali in instrumentis, dumtaxat locum habet.* Denique Melancton Secretarius in locis communibus editis anno 1536. ait: *firmissime, & tanquam utraque manu tenendam esse sententiam, qua negat, Deum ullo modo esse authorem*

authorem peccati; & tamen ille cum suis, quia tenet, Deum prædeterminare ad materiale peccati, damnatur à Tridentino: ergo Thomistæ, utpote catholici, & pii, talem debent prædeterminationem negare.

Nunc probatur conclusio ex Sanctis Patribus: nam Sanctus Augustinus, libro de peccatorum meritis, & remissione, Cap. 12. inquit: *malam voluntatem non habemus à Deo: & libro de articulis sibi falso impositis art. 10: abominanda opinio est, quæ Deum cujusque mala voluntatis, aut actionis mala credit authorem.* Sanctus Prosper ejus discipulus, de lapsu hominis, ait: *in tali negotio, neque quidquam divina voluntatis intervenit, cujus opere scimus multos, ne laberentur, detentos, nullos autem, ut laberentur, impulsos.* Sanctus Fulgentius, lib. 1. ad Monimum, Cap. 19. dicit: *mala voluntas non pertinet ad creatorem, quia malam voluntatem non dat homini Deus.* Denique Sanctus Thomas in primum distinct. 47. quæst. unica, art. 2. inquit: *multa sunt, quæ Deus non operatur, sed permissio pertinet ad causam, quæ voluntati consequenti subjicitur, ut sit potens deficere, & non deficere.*

Quibus ex omnibus, hæc argumentatio depromitur: juxta Sanctos Patres, mala voluntas non est à Deo; & Deus non est author actionis malæ: nihilque divinæ voluntatis intervenit in peccato, quod non pertinet ad Deum, nec Deus illud operatur; sed mala voluntas, actio mala, negotiumque peccati, absolute loquendo, ut Patres loquuntur, non est tantum secundum formale malitiæ, sed etiam secundum

materiale entitatis physica: ergo Deus non est author actionis malæ, adhuc secundum materiale, & hoc etiam ad Deum non pertinet, ac per consequens non prædeterminat. Aliter: ideo Patres absolute dicunt, malam voluntatem non esse à Deo, ne à Deo sit malitia: ergo quia Patres iudicant; quod causalitas per se malæ voluntatis, est antecedens legitime inferens causalitatem per se malitiæ, sed causalitas per se malæ voluntatis secundum materiale est vera causalitas per se malæ voluntatis: ergo ex causalitate per se malæ voluntatis secundum materiale legitime inferitur causalitas per se malitiæ, ac per consequens si hæc repugnat Deo, repugnat etiam illa.

Probatum item conclusio ratione ex causalitate per se in peccatum: si Deus prædeterminans ad materiale peccati, prædeterminat ad formale est causa per se peccati; sed Deus prædeterminans ad materiale peccati, prædeterminat ad formale: ergo Deus prædeterminans ad materiale peccati est causa per se peccati. Probatum minor: si Deus prædeterminat ad materiale peccati, Deus ante omne exercitium liberum creaturæ illam ponit in statu, in quo non potest, etiam si velit separare, & impedire formale; sed hoc est formalissime eam prædeterminare ad formale: ergo Deus prædeterminans ad materiale, prædeterminat ad formale. Probatum minor: si Deus necessitaret ad materiale, necessitaret ad formale, alioqui cum necessitate ad materiale posset stare liber-

tas ad formale, quod est hæreticum; sed non alia ratione necessitaret ad formale, nisi quia poneret creaturam in statu in quo non possit, etiam si vellet separare, & impedire formale: ergo pariter si prædeterminaret.

Ulterius: si Deus creaturæ suaderet, consuleret, aut præciperet materiale peccati, esset causa per se peccati: ergo pariter, si prædeterminaret. Probatum consequentia; nam antecedens conceditur à Thomistis: si minor causalitas infert causalitatem per se in formale, major causalitas potius inferet; erit enim major influxus, & determinatio; sed causalitas per suasionem, consilium, & præceptum ad materiale est minor causalitas, quam per prædeterminationem, cum minus determinet ad existentiam effectus: ergo si suasio, consilium, & præceptum materialis infert causalitatem per se formalis, potius inferet prædeterminatio. Probatum minoris inclusa probatio: illa causalitas, quæ est compatibilis cum carentia effectus, minus determinat ad existentiam effectus, quam illa, quæ est incompatibilis; sed causalitas per suasionem consilium, & præceptum est compatibilis cum carentia effectus, & prædeterminatio est incompatibilis: ergo illa minus, quam hæc determinat ad existentiam effectus.

Probatum jam conclusio ex oppositione prædeterminationis ad materiale cum natura permissionis; prædeterminatio extrinseca, seu decretum prædeterminativum ad materiale peccati, nequit esse permissio peccati secundum formale;

male; sed Deus non concurrat ad peccatum per aliud decretum: ergo non concurrat per decretum permissivum, ac per consequens prædeterminatio extrinseca opponitur cum permissione peccati. Probatur major: *permissio peccati*, juxta Divam Thomam, in primum, distinct. 47. quæst. 1. art. 2. *respicit potentiam causa ad utrumque oppositorum se habentem*; sed decretum prædeterminativum nequit respicere talem potentiam, nam hæc est indifferens ad actum, & ejus omissionem: prædeterminatio autem cum uno extremo determinate connectitur: ergo prædeterminatio extrinseca, seu decretum prædeterminativum ad materiale, nequit esse permissio peccati secundum formale, cum voluntas eoposito nequeat esse indifferens ad formale, vel omissionem formalem.

Probatur denique conclusio ex oppositione prædeterminationis ad materiale cum natura prohibitionis: nequit, Deus antecedenter, & efficaciter velle, quod fiat pro sensu composito prohibitionis id, quod prohibet; sed non solum prohibet formale peccati, sed etiam materiale, seu entitatem physicam actionis pravæ: ergo nequit antecedenter, & efficaciter velle, quod fiat, pro sensu composito prohibitionis materiale peccati, ac per consequens prædeterminatio ad hoc, naturæ prohibitionis opponitur. Minor est certa: nam Deus prohibet creaturæ quidquid est inseparabile à malitia, & licite à creatura non potest poni; sed materiale peccati est inseparabile à malitia, & licite à creatura non potest poni: ergo illud

illud Deus prohibet. Probatur igitur major: id quod Deus prohibet constituitur per prohibitionem indignum ut eligatur, & ametur; sed Deus nequit antecedenter, & efficaciter velle amari, & eligi, quod est indignum amore, & electione: ergo nequit Deus antecedenter, & cætera.

SECTIO II.

Solutiones Thomistarum refelluntur.

Respondent primo, ad argumentum desumptum ex autoritatibus Scripturæ: clariore esse Scripturas pro prædeterminatoribus, ac per consequens, Scripturas minus claras nil probare. Rationem autem suæ responsionis inde deducunt, quia Scriptura dicit: *Deum omnia, propter semetipsum, operatum esse: omnia per ipsum facta esse; aliquos tradidisse in reprobum sensum, & in passiones ignominia: nihil esse, quod præter Dei consilium sit: ordinasse ea, quæ male homines operantur: excacare, & indurare corda: quasi hortari, & compellere ad ea, quæ sine peccato fieri non possunt: peccata alijs peccatis punire: Christum Dominum consilio Dei traditum; & similia, quæ videntur favere prædeterminationi ad materiale peccati.*

Sed contra primo: quia hæc eadem opponunt Catholicis Calvinistæ: ergo Thomistæ etiam, ne videantur cum illis convenire, debent in bonum sensum explicare. Contra secundo: per vos: quia relata verba Scripturæ sonant intentionem, prædefinitionem, consilium, & dispositio-